

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 508/2020-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE] zastúpeného advokátskou kanceláriou BENČÍK & PARTNERS, s. r. o., Aurela Stodolu 12, Prešov, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Patrik Benčík, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 3 Tpo 25/2020-69 z 27. júla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. septembra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len „sťažovateľ“),

zastúpeného advokátskou kanceláriou BENČÍK & PARTNERS, s. r. o., Aurela Stodolu 12, Prešov, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Patrik Benčík, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Tpo 25/2020-69 z 27. júla 2020 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Prešov, odboru kriminálnej polície (ďalej len „policajta“) pod ČVS: ORP-134/1-VYS-PO-2020 z 8. februára 2020 (ďalej len „rozhodnutie policajta“) trestne stíhaný pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení účinnom v čase skutku (ďalej len „Trestný zákon“). Prokurátor Okresnej prokuratúry Prešov (ďalej len „prokurátor“) rozhodnutím č. k. 1 Pv 86/20/7707-8 z 9. februára 2020 (ďalej aj „rozhodnutie prokurátora“) podľa § 193 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietol sťažovateľom podanú sťažnosť proti rozhodnutiu policajta. Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) uznesením č. k. IV Pz 121/20/1000-4 zo 16. júna 2020 zrušil rozhodnutie prokurátora a vec mu vrátil na nové konanie. V ďalšom prokurátor svojím ďalším uznesením sp. zn. 1 Pv 86/20/7707 z 15. júla 2020 opätovne postupom podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažovateľom podanú sťažnosť.

2.1 Sťažovateľ bol uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 33 Tp 19/2020 z 10. februára 2020 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Tpo 8/2020 z 10. marca 2020 vzatý do preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Sťažovateľ podal na okresnom súde 7. júla 2020 ďalšiu žiadosť o prepustenie z väzby, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením sp. zn. 33 Tp 19/2020 z 20. júla 2020 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 25/2020 z 27. júla 2020 jej zamietnutím.

3. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti „... namieta, že napadnutým uznesením Okresného súdu v Prešove sp. zn. 33 Tp/19/2020 zo dňa 20.07.2020, ako aj uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Tpo/25/2020 zo dňa 27.07.2020 došlo k porušeniu:

(1) čl. 5 ods. 4 Dohovoru a čl. 17 ods. 2 Ústavy SR, pretože Krajský súd v Prešove ignoroval evidentnú nezákonnosť, ktorá vznikla postupom prokurátora okresnej prokuratúry, keď uznesenie o vznesení obvinenia bolo obhajcovi sťažovateľa doručené až dňa 14.04.2020, teda viac ako 2 mesiace po jeho vydaní vyšetrovateľom Policajného zboru;

(2) čl. 5 ods. 4 Dohovoru, čl. 17 ods. 2 Ústavy SR a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, pretože súdy sa nevysporiadali s dôvodmi uvedenými v žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby;

(3) čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 46 ods. i Ústavy SR, keď súdy odignorovali, že každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu a inú právnu ochranu;

(4) čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy SR, pretože každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo sa obhajovať osobne alebo prostredníctvom obhajcu, pričom z formulácie ustanovení ústavy vyplýva, že sa kladie dôraz na zaručenie práv od okamihu vznesenia obvinenia - to znamená, že opätovne došlo k porušeniu práv na spravodlivý proces a práva na obhajobu na strane sťažovateľa.“.

3.1 K prvému bodu svojej argumentácie sťažovateľ namieta nedodržanie záruk vyplývajúcich z čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktorých porušenie malo spočívať v postupe policajta, ktorý mal doručiť/doručil svoje rozhodnutie o vznesení obvinenia sťažovateľovi pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), b) Trestného zákona po viac ako 2 mesiacoch od jeho vydania. Podľa sťažovateľa „... lehota v žiadnom prípade nezodpovedala povinnosti orgánov činných v trestnom konaní konať urýchlene.“, pričom „... flagrantné porušenie práv sťažovateľa v trestnom konaní nemá vplyv existencia pandémie.“.

3.2 K druhému bodu sťažovateľ argumentoval tým, že „Okresný súd v Prešove ani Krajský súd v Prešove sa s dôvodmi v žiadosti o prepustenie z väzby nezaoberali t. j. s námietkami sťažovateľa sa absolútne nevysporiadali. Krajský súd sa v napadnutom uznesení zameral na nové trestné oznámenie voči sťažovateľovi, ktoré opäť nie je podložené

žiadnymi relevantnými dôkazmi. Absentujú lekárske správy, znalecké posudky a ide len o ničím nepodložené tvrdenie poškodenej.“. Sťažovateľ svoju žiadosť o prepustenie na slobodu zo 7. júla 2020 odôvodnil týmito argumentmi:

«(a) Uznesenie o vzatí do väzby považoval sťažovateľ za nezákonné z dôvodu nenaplnenia zákonného väzobného dôvodu v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku;

(b) sťažovateľ popieral obvinenie (tvrdil, že v súčasnom štádiu trestného konania neexistuje žiadny priamy svedok údajného protiprávneho konania sťažovateľa. Výpovede svedkov nie sú dôkazmi zakladajúcimi dôvodné podozrenie zo spáchania predmetného trestného činu zo strany sťažovateľa); sťažovateľ teda popieral väzobný dôvod (napr. „poškodená v súčasnosti žije v Českej republike so svojim bývalým druhom, s ktorým má tri deti. Kontakt medzi obvineným a poškodenou by bol v prípade prepustenia obvineného z väzby na slobodu vylúčený.“);

(c) sťažovateľ mal za to, že v jeho trestnej veci nebola splnená podmienka subsidiarity väzobného stíhania s ohľadom na možnosť nahradenia väzby alternatívnym prostriedkom;

(d) postupom orgánov činných v trestnom konaní došlo k takému neospravedliteľnému oneskoreniu, ktoré nie je zlučiteľné s požiadavkami konať vo väzobných veciach prednostne a urýchlene tak, ako vyplývajú nielen z Trestného poriadku, ale aj z čl. 5 ods. 4 Dohovoru;

(e) sťažovateľ navrhol nahradiť väzbu písomným sľubom obvineného, že povedie riadny život, bude spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní a že sa nedopustí trestnej činnosti.»

3.3 Napokon sťažovateľ nezákonnosť svojej väzby odôvodňuje porušením § 2 ods. 6 Trestného poriadku, podľa ktorého sú orgány činné v trestnom konaní povinné vybavovať väzobné veci prednostne a urýchlene. Podľa sťažovateľa „Nie je sporné, že okresný prokurátor sa neriadil ustanoveniami Trestného poriadku, keď rozhodol o sťažnosti sťažovateľa predčasne, v čase, keď uznesenie o vznesení obvinenia nebolo doručené všetkým opraveným osobám. Tým došlo k porušeniu zákona, bolo porušené právo sťažovateľa na obhajobu, porušené právo sťažovateľa na opravný prostriedok a právo

na spravodlivý súdny proces. Táto skutočnosť totiž spôsobuje nezákonnosť väzby, ktorá skutočnosť odôvodňuje prepustenie z väzby v zmysle čl. 5 ods. 4 Dohovoru.“

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 3Tpo/25/2020 zo dňa 27.07.2020 porušil právo sťažovateľa na ochranu osobnej slobody garantované čl. 5 ods. 4 Dohovoru a čl. 17 ods. 2 Ústavy SR, právo na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na obhajobu garantované čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) Dohovoru a čl. 50 ods. 3 Ústavy SR.

2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Tpo/25/2020 zo dňa 27.07.2020 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi peňažnú sumu vo výške 5 000 € ako primerané finančné zadostučinenie za porušenie jeho základných práv podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru a čl. 17 ods. 2 Ústavy SR, právo na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na obhajobu garantované čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) Dohovoru a čl. 50 ods. 3 Ústavy SR.“

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Podľa § 122 zákona o ústavnom súde môže ústavnú sťažnosť podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody.

9.1 Ústavná sťažnosť musí podľa § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde okrem už uvedených všeobecných náležitostí obsahovať aj a) označenie toho, kto podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody, b) označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým boli porušené jeho základné práva a slobody, c) označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí, a d) konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

9.2 Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Ústavný súd je podľa § 45 zákona o ústavnom súde viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (II. ÚS 37/02, III. ÚS 17/03, III. ÚS 234/04, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 355/09, IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 660/2016). Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom.

13. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

13.1 Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

13.2 Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

13.3 Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene

rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

13.4 Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

13.5 Podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva: c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu.

14. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, II. ÚS 151/09) vyplýva, že na konanie o väzbe je aplikovateľný čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, v ktorých sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Inými slovami, v zmysle judikatúry ústavného súdu bez rozhodnutia všeobecného súdu nemožno považovať väzbu za zákonnú (I. ÚS 187/07, III. ÚS 16/09). Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich za väzbu a proti nej, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (III. ÚS 271/07).

15. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, resp. že osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby. Teda úlohou ústavného súdu je sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS 464/2011).

16. Do obsahu právomoci ústavného súdu však nepatrí preskúmať postup, ako aj správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usporiadaný na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02). Teda ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nekoná ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02).

17. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

III.A K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy

18. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy a § 122 v spojení s § 132 zákona o ústavnom súde limitujúci vzťah ústavného súdu k všeobecným súdom, z ktorého okrem iného vyplýva, že v prípade konania pred všeobecnými súdmi musí sťažovateľ ochranu svojich základných práv a slobôd vrátane argumentácie s tým spojenou uplatniť najskôr v tomto konaní a až následne v konaní pred ústavným súdom, pretože v opačnom prípade by ústavný súd nedisponoval právomocou na posúdenie takejto argumentácie (III. ÚS 90/03, III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04, IV. ÚS 266/08, IV. ÚS 340/2013). Inými slovami, právomoc ústavného súdu rozhodnúť o určitej námietke sťažovateľa nemožno založiť až jej uplatnením v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v prípade, ak ju sťažovateľ mohol uplatniť v napadnutom konaní, pričom podľa právneho poriadku o nej mohol a aj bol povinný meritórne rozhodnúť iný orgán verejnej moci, a preto ak takáto situácia nastane, treba podľa názoru ústavného súdu sťažnosť v časti týkajúcej sa takejto námietky odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 284/08).

18.1 V slobodnej spoločnosti je predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva hájili a starali sa o ne (*vigilantibus iura*). Ten, kto sa stavia k ochrane svojich práv s neospravedliteľnou ľahostajnosťou alebo nevedomosťou, nemôže s úspechom požadovať ochranu týchto svojich práv ihneď na ústavnom súde tak, ako to urobil v tomto konaní sťažovateľ prostredníctvom osoby práva znalejš (advokáta), u ktorej platí notorieta, že pozná platné právo.

19. Z obsahu napadnutého rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že sťažovateľ síce podal proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 33 Tp 19/2020 z 20. júla 2020 sťažnosť (o ktorej rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 3 Tpo 25/2020 z 27. júla 2020), ale túto nijakým spôsobom neodôvodnil. V dôsledku tohto postupu tak v sťažnostnom konaní pred krajským súdom neuplatnil argumentáciu, ktorú uplatnil v konaní pred ústavným

súdom, pričom právomoc krajského súdu predchádzala právomoci ústavného súdu. Aj keď v sťažnostnom konaní v rámci trestného konania krajský súd koná aj bez uplatnenia konkrétnych námietok *ex offio* (§ 192 ods. 1 Trestného poriadku), z hľadiska konania pred ústavným súdom je pozícia sťažovateľa (navyše v trestnom konaní zastúpeného advokátom) predurčená uplatnením zákonného prostriedku na ochranu práva (§ 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde) v obsahovom význame, teda vo vzťahu ku konkrétnej námietke z hľadiska jej argumentačného obsahu. Ten nemôže byť v skoršom konaní vynechaný a námietka prvýkrát použitá až v konaní o ústavnej sťažnosti. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy podľa § 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

III.B K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru

20. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti namietal porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s jeho žiadosťou o prepustenie z väzby doručenou okresnému súdu 7. júla 2020. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že čl. 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť pozbavenia slobody, dáva týmto osobám právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné [rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo veci Rehbock proti Slovinsku z 28. 11. 2000, Vodeničarov proti Slovenskej republike z 21. 12. 2000, § 33 – § 36].

20.1 Naproti tomu čl. 5 ods. 3 dohovoru zaručuje právo na primeranú dĺžku väzby vo vzťahu k trestnému konaniu vo veci samej. Väzba môže trvať len po dobu, po ktorú je skutočne nevyhnutná pre dosiahnutie účelu trestného konania. Nesmie teda dôjsť k situácii, keď by osoba, ktorá je až do vynesenia odsudzujúceho rozsudku považovaná za nevinnú, niesla za okolností daného prípadu väčšiu obeť, než od nej bolo možné rozumne očakávať (rozsudok ESLP vo veci Wemhoff proti Nemecku z 27. 6. 1968, č. 2122/64, bod

4). Oproti tomu čl. 5 ods. 4 dohovoru zaručuje rýchlость prieskumného konania vo veciach väzobných (ide teda o rýchlость väzobného rozhodovania, nie rozhodovania vo veci samej). Účelom tohto ustanovenia je zaručiť, aby väzobne stíhaná osoba v rozumnej dobe získala odpoveď na otázku, či je jej väzba zákonná, a v opačnom prípade bola prepustená na slobodu. Rozdiel medzi uvedenými ustanoveniami je možné ilustrovat' aj na odlišne vymedzenej dobe, ktorá je predmetom prieskumu. Zatiaľ čo v prípade čl. 5 ods. 4 dohovoru je relevantnou doba od podania sťažnosti proti rozhodnutiu o vzatí do väzby (resp. žiadosti o prepustenie z väzby) až do doručenia rozhodnutia o sťažnosti, v prípade čl. 5 ods. 3 dohovoru je to doba od zadržania až do vynesenia rozsudku (rozsudok ESLP vo veci Český proti Českej republike zo 6. 6. 2000, č. 33644/96, bod 71).

20.2 Z argumentácie sťažovateľa vyplýva, že poukazom na zrušenie uznesenia prokurátora č. k. 1 Pv 86/20/7707-8 z 9. februára 2020 uznesením generálneho prokurátora č. k. IV Pz 121/20/1000-4 zo 16. júna 2020 mieni poukázat' na to, že malo dôjsť k pried'ahom pri konaní o väzbe, čo malo byť zohľadnené vo veci konajúcimi súdmi pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby doručenej okresnému súdu 7. júla 2020.

20.3 V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na okolnosť, že pokiaľ mienil sťažovateľ namietat' pried'ahový postup súdov pri prejednaní veci s dôsledkom nezákonného predlžovania väzby, tak mal v týchto okolnostiach namietat' porušenie čl. 5 ods. 3 dohovoru, a nie porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktorý sa vecne nevzťahuje na ním namietaný „nezákonný“ postup orgánov činných v trestnom konaní a na nich nadväzujúci postup súdov v jeho väzobnom stíhaní. Naostatok nezákonná situácia, ktorá vznikla v dôsledku uznesenia prokurátora č. k. 1 Pv 86/20/7707-8 z 9. februára 2020, bola napravená uznesením generálneho prokurátora č. k. IV Pz 121/20/1000-4 zo 16. júna 2020 a v konečnom dôsledku ďalším uznesením prokurátora sp. zn. 1 Pv 86/20/7707 z 15. júla 2020, pričom rozhodnutím generálneho prokurátora ostalo rozhodnutie policajta nedotknuté.

20.4 O žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby doručenej okresnému súdu 7. júla 2020 okresný súd rozhodol uznesením sp. zn. 33 Tp 19/2020 z 20. júla 2020 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 25/2020 z 27. júla 2020, ktorým ju zamietol, z čoho *expressis verbis* vyplýva, že o nej rozhodli súdy v lehote jedného mesiaca, ktorú je možné považovat' za súladnú s čl. 5 ods. 4 dohovoru. Z judikatúry ESLP

vyplýva, že väzba má mať striktné obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „bref délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude závisieť od konkrétnych okolností, pričom však lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru (rozsudky ESĽP vo veciach Bezichieri proti Taliansku z roku 1989, A-164, § 21, Neumaister proti Rakúsku z roku 1968, A-8, § 24, Sanchez – Reisse proti Švajčiarsku z roku 1986, A-107, § 55). Európsky súd pre ľudské práva ďalej opakovane judikoval, že prieťahy, ako ich má na mysli čl. 5 ods. 4 dohovoru, začínajú podaním žiadosti kompetentným vnútroštátnym orgánom a končia dňom, keď je rozhodnutie oznámené žiadateľovi alebo jeho obhajcovi (rozsudky ESĽP vo veciach Koendjibhavie proti Holandsku z 25. 10. 1990, § 28; Singh proti Českej republike z 25. 1. 2005, § 74).

21. Vo vzťahu k základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd s prihliadnutím na svoju judikatúru už opakovane konštatuje (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, I. ÚS 124/08, II. ÚS 23/05, II. ÚS 65/05, II. ÚS 60/08, II. ÚS 151/09, IV. ÚS 397/2010), že ide o všeobecné ustanovenie, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vo vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a sú v ňom implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy.

22. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého súčasťou je aj právo na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom, ústavný súd poznamenáva, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení a ani konaniami

o občianskych právach alebo záväzkoch, ako to vyžaduje citovaný článok dohovoru. Väzobným konaním podľa názoru ústavného súdu nemôže dôjsť k porušeniu práv zaručených v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru. Článok 6 dohovoru upravuje právo na spravodlivý proces a aj právo na nestranný a nezávislý súd zriadený zákonom a zásadne sa teda nevzťahuje na konanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, v zásade prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na slobodu a bezpečnosť (III. ÚS 272/03, II. ÚS 15/05, IV. ÚS 65/05, I. ÚS 256/07, I. ÚS 485/2016, I. ÚS 486/2016, III. ÚS 606/2017, IV. ÚS 226/2018, IV. ÚS 354/2020).

23. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru ústavný súd opätovne konštatuje, že na konanie o väzbe je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, v ktorom sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe a obsahom týchto garancií je aj právo na obhajobu vo svojom vyjadrení v čl. 50 ods. 3 ústavy, v jeho širších súvislostiach aj v spojení s čl. 50 ods. 4 ústavy a čl. 47 ods. 2 ústavy a ako také je obsiahnuté už v čl. 17 ústavy. Inými slovami, pri väzobných konaniach vníma ústavný súd právo na obhajobu ako súčasť práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy (v spojení aj s čl. 5 ods. 3, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru, pozn.) a v prípade zistenia porušenia práva na obhajobu [podľa čl. 50 ods. 3, 4, čl. 47 ods. 2 ústavy a taktiež aj podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, pozn.] pristúpi k vysloveniu jeho porušenia prostredníctvom čl. 17 ústavy (ako aj čl. 5 ods. 3, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru, pozn.).

24. Z už uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, keďže ním označené články ústavy a dohovoru materiálne nedopadajú na okolnosti jeho väzobného stíhania. Bez ohľadu na uvedené ak by aj dotknuté sťažovateľom označené ustanovenia mohli byť v prieskume ústavného súdu použité, platila

by vo vzťahu k tejto rovine námietky sťažovateľa argumentácia uvedená v časti III.A rovnako.

25. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Povinnosti advokáta vyplývajúce zo zákona o ústavnom súde a zo zákona o advokácii vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je advokát povinný vykonávať tak, aby boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (II. ÚS 117/05, III. ÚS 236/07, III. ÚS 334/09). Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

26. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu